

Raadsbrief

Datum

11 juni 2025

Onderwerp

Ontwikkelingen landelijke netbeheerder TenneT voor Zwolle

Versienummer

Portefeuillehouder

Arjan Spaans

Samenvatting

Met deze raadsbrief wordt de raad op de hoogte gesteld van de recent gedeelde uitkomsten van twee TenneT onderzoeken (Onderzoek Netvisie TenneT Overijssel, Uitkomst congestiemanagement-onderzoek TenneT Overijssel voor afname), de ruimtelijke betekenis voor Zwolle en de door de gemeente (en TenneT) geplande vervolgacties. De TenneT ontwikkelingen geven een grotere impact aan dan verwacht en zullen ook later gereed zijn dan verwacht. De vertraagde verzwaring betekent langer omgaan met netcongestie. De voortgang van TenneT is bepalend, meer dan de activiteiten van Enexis. Daarbij is nu nog veel onzeker. De risico's en de behoefte aan versnelling vragen vervolgacties.

Bijlagen

1. Veel gestelde vragen over netcongestie
2. Raadsbrief Ontwikkelingen grootschalige Energie opwek Zwolle (december 2024)
3. Onderzoek Netvisie TenneT Overijssel
4. Uitkomst congestiemanagementonderzoek TenneT Overijssel voor afname
5. Kaarten met samenvatting mogelijk nieuwe infra TenneT in Zwolle en

Openbaarheid

Openbaar

Wij stellen u voor kennis te nemen van: de uitkomsten van de TenneT onderzoeken ten aanzien van de langere termijn Netvisie en hun onderzoek congestiemanagement, de betekenis voor Zwolle en de vervolgacties.

Datum

11 juni 2025

Inleiding

Landelijk verzorgt TenneT het hoofdspanningsnet. Dit net kent drie voltages met daartussen stations (380 kV, 220 kV en 110 kV, waarbij kV staat voor kilovolt, ofwel 1.000 volt). Het midden- en laagspanningsnet wordt verzorgd door Enexis in onze regio. Zwolle is een (boven)regionaal knooppunt voor TenneT en Enexis. In Overijssel is te weinig ruimte voor transport van elektriciteit op het hoogspanningsnet, de belangrijkste reden voor netcongestie. Omdat netcongestie een ingewikkeld onderwerp is, hebben wij een document met veel gestelde vragen en antwoorden over netcongestie bijgevoegd (bijlage I). Ook in onze gemeente hebben we last van volle elektriciteitsnetten, netcongestie. Dat heeft gevolgen voor de (planning van de) doelen die we als maatschappij willen bereiken.

Verloop tot nu toe

In november 2022 gaf TenneT aan problemen te verwachten met het terug leveren van opgewekte elektriciteit aan het net in Overijssel. Sindsdien komen aanvragers voor een nieuwe aansluiting voor grootschalige teruglevering van elektriciteit op een wachtlijst. In december 2023 gaf TenneT aan ook problemen te verwachten voor afname van elektriciteit. Vanaf dat moment komen aanvragers voor een nieuwe of zwaardere aansluiting voor grootverbruik van elektriciteit op een wachtlijst.

Op 17 oktober 2024 publiceerde TenneT het onderzoek voor teruglevering in Overijssel. Uit dit onderzoek blijkt dat congestiemanagement niet genoeg ruimte op het net vrijmaakt om overbelasting van het net te beheersen. Er zijn uitbreidingen van het net nodig om te zorgen voor voldoende ruimte op het net. Het gaat grotendeels om dezelfde uitbreidingen die nodig zijn om ruimte te maken voor afname van stroom. Netcongestie voor teruglevering blijft naar verwachting tot 2032 duren. Tot dat moment gelden beperkingen voor nieuwe aanvragers van een aansluiting voor grootschalige teruglevering.

Kader

Begin 2025 heeft uw raad middels de raadsbrief Ontwikkelingen grootschalige energie opwek Zwolle kennisgenomen van de stand van zaken per december 2024 (bijlage 2).

Kernboodschap

Met deze informatienota wordt uw raad op de hoogte gesteld van de recent gedeelde uitkomsten van de TenneT onderzoeken, de ruimtelijke betekenis voor Zwolle en de door de gemeente (en TenneT) geplande vervolgacties. Deze uitkomsten hebben forse ruimtelijke impact, tegelijkertijd blijft het onzeker wanneer en met hoeveel vermogen de netcongestie afneemt.

Toelichting

- a. Nieuwe Onderzoeken: begin april 2025 heeft TenneT haar netvisie (bijlage 3) voor de periode 2035 - 2050 aan o.a. gemeentes in Overijssel gepresenteerd. De netvisie is een visiedocument voor heel Overijssel en geen definitief plan zoals de investeringsplannen van de netwerkbeheerders (IP's) dat wel zijn. Het heeft geen formele status, maar dient als blauwdruk om een stip aan de horizon te geven. Gezien de vele belangen en ruimtelijke gevolgen, betreft TenneT de provincie en gemeenten in Overijssel in een vroeg stadium, ruim voordat deze opgenomen worden in de IP's. Dit is ook de reden dat er 'vertrouwelijk' (of eigenlijk 'intern') op de pagina's staat vermeld.

Datum

11 juni 2025

- Op 15 mei 2025 publiceerde TenneT het congestieonderzoek voor afname in Overijssel (bijlage 4). Uit het onderzoek blijkt dat huidige maatregelen om overbelasting van het net te beheersen niet voldoende zijn. De verwachte groei van de vraag naar transport van elektriciteit is groter dan de ruimte die met congestiemanagement kan worden vrijgemaakt. Dat betekent dat uitbreidingen van het elektriciteitsnet nodig zijn om te zorgen voor voldoende ruimte op het net. De bouw van deze uitbreidingen duurt tot 2035 voor het grootste deel van de provincie. (Voor een deel van de provincie, in de regio's Salland en Vechtdal, duurt de bouw van uitbreidingen tot 2032). Tot die tijd blijven er beperkingen voor nieuwe aanvragers voor een aansluiting voor grootverbruik op het elektriciteitsnet. Zij komen op een wachtlijst. Sommige aanvragers die nu al op de wachtlijst staan, kunnen eerder geholpen worden. In delen van de provincie komt namelijk stap voor stap ruimte vrij op het net. Als een aanvrager een aansluiting kan krijgen, neemt de netbeheerder contact op. Het grootste deel van de gevraagde ruimte op de wachtlijst komt van ontwikkelaars van batterijopslagsystemen. Dit is 88% van de gevraagde ruimte. TenneT gaat met deze ontwikkelaars in gesprek en vraagt hen of zij een contract willen waarbij hun batterijsystemen op drukke momenten geen gebruik mogen maken van het net. Omdat zo'n contract niet bijdraagt aan de drukte op het net in de spits, is er wel ruimte voor deze aanvragen. TenneT verwacht dat de uitkomsten van de gesprekken met batterijontwikkelaars een groot effect hebben op de gevraagde ruimte voor reguliere aansluitingen op de wachtlijst. Verder wordt verkend of de wachtlijst kan worden verkleind door er een planologische toets aan te verbinden. De aanname is dat het overgrote deel van deze initiatieven niet mogelijk zijn binnen het geldende omgevingsplan van de gemeente. Als TenneT meer duidelijkheid heeft over het effect van deze acties op de wachtlijst, verwerkt zij dit in een aanpassing van het congestieonderzoek. Deze aanpassing publiceert TenneT uiterlijk eind 2026. Wij bespreken de gevolgen van batterij-aanvragen voor het elektriciteitssysteem en de beschikbare ruimte op het net met TenneT, onder andere in de Energy Board.
- b. Wat weten we niet en is onzeker. De opvattingen van TenneT over wat, waar en wanneer er netwerkversterking gereed moeten zijn, zullen waarschijnlijk nog veranderen. Ook vanuit de gemeente zien we onzekerheden. We voeren, ook samen met de provincie, gesprekken om meer duidelijkheid te krijgen:
 - Er is gerekend met een behoorlijke opbrengst zon op land. Op dit moment mag dit echter niet vanuit de provincie.
 - De groei van de stad is via Enexis doorgegeven. Tegelijkertijd is bekend dat Enexis slechts data hanteert, indien een gemeente hier 'harde' besluiten onder heeft liggen. De kans op onderschatting is reëel.
 - De komst van systeem batterijen, op HS-niveau is niet ingerekend. Deze vragen fors ruimte, dempen de piekbelasting en nemen nu een behoorlijk deel (88%) van de wachtlijst in beslag.
 - Het is voor ons onduidelijk of, en vooral met welke snelheid, de elektrificatie van woningen, bedrijven en vooral mobiliteit is doorgerekend.
 - Het is onduidelijk in welke mate de investeringen door TenneT nu afgestemd zijn met Enexis. Zichtbaar is dat bepaalde investeringen van TenneT ook in de investeringsagenda van Enexis afgewogen hadden moeten worden. Met als gevolg dat de investeringen van Enexis waarschijnlijk in een andere volgorde moeten plaatsvinden.

Datum 11 juni 2025

- c. Wat wel helder is:
- De investeringen van TenneT voor Zwolle zijn groter en later gereed dan verwacht. De netcongestie problematiek kan verder oplopen indien er voor aanvragers van grootverbruik aansluitingen geen andere (betaalbare) oplossingen zijn.
 - De uitbreiding vragen forse ruimte boven- en ondergronds, zowel qua kabels & leidingen als voor de nieuwe stations. Positie van tracés en locaties stations zijn alleen globaal bekend.
 - Niet altijd is sprake van uitbreiding, soms ook van kwaliteitsverhogende vervanging.
- d. In bijlage 5 'Kaarten met samenvatting mogelijk nieuwe infra TenneT in Zwolle eo' zijn op hoofdlijnen de stations en tracés gevisualiseerd die, mogelijkerwijs, worden toegevoegd aan het hoogspanningsnet. We hebben onderstaand aangegeven wat eind 2024 bekend was en wat nieuwe informatie is van het voorjaar 2025.

Stations:

380 kV : al bekend: de uitbreiding bestaande 380 kV station Hessenweg (oplevering voorzien in 2031);

220 kV: Nieuw: uitbreiding bestaande 220 kV station Hessenweg met 4e koppeltransformator 110/220 kV (in 2025);

110 kV:

- al bekend was vervangende nieuwbouw van station Hessenweg (2032 in bedrijf);
- nieuw is een HS/MS station Zwolle West met onderstation enexis (tussen IJsselmuiden en Zwolle);
- nieuw is een mogelijk 110 kV station in Zwolle Zuid (bij worst case scenario) + koppelpunt 380/110 kV Zwolle Zuid en Zwolle West (extra ruimtebeslag)

Tracés:

- o Al bekend vanuit Target Grid (2050) is de 380 kV verbinding Ens naar Zwolle Hessenweg (bovengronds: lijnen en masten), start procedure op middellange termijn;
- o Voor de 110 kV Tracés was al bekend:

- Don West: ondergrondse kabel Lichtmis-Hessenpoort-Sekdoornse plas
- Verzwaren tracé Sekdoornse plas – Raalte

Nieuwe 110 kV tracés zijn:

- verzwaren verbinding station Zwartsluis – Hessenweg;
- nieuwe verbinding Hessenweg – station Frankhuis
- nieuwe verbinding Frankhuis en Weteringkade
- nieuwe verbinding omgeving Harculo/Sekdoornse plas-Deventer;

Maatschappelijk draagvlak & participatie

TenneT betreft onder andere gemeentes bij hun onderzoeken en plannen.

Communicatie

De onderzoeken (Onderzoek Netvisie TenneT Overijssel, Uitkomst congestiemanagementonderzoek TenneT Overijssel voor afname) zijn van TenneT. Zij verzorgen de communicatie, onder andere aan de gemeente Zwolle.

Datum 11 juni 2025

Financiën

Nvt.

Risico's

- a. Er wordt te beperkt geïnvesteerd om de groei van de stad op gebied van wonen, economie, mobiliteit en energietransitie te faciliteren. Dit zien we bijvoorbeeld al terug in het gebied in Zwolle dat is aangesloten op HS/MS-station Frankhuis.
- b. De onzekerheden, die de berekeningen van Tennet nu kennen, leiden weliswaar tot nieuwe berekeningen en visie, maar niet tot een vertaling in daadwerkelijke investeringsplannen.
- c. Wel geplande investeringen van TenneT duren langer dan gepland.
- d. Een kans, althans voor Tennet, is dat het rijk het vergunningsproces wil verkorten. Of de gemeente (en provincie) dan nog een goede integrale ruimtelijk afweging kunnen maken is onbekend.

Vervolg

Bovenstaande, globale schets, van risico's en kansen, evenals de behoefte aan versnelling vragen een daadkrachtige vervolgaanpak. Deze bestaat uit de volgende onderdelen

- In de komende maanden wordt met TenneT intensief gesproken over hun plannen. Enerzijds om onzekerheden te verkleinen anderzijds om samenwerkingsafspraken te maken. Het doel is om afspraken te maken om de visie en investeringsplannen van Tennet zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de Zwolse opgaven. Daarnaast maken we samenwerkingsafspraken over de uitvoering van de realisatie zodat inspanningen van Tennet en Zwolle goed op elkaar aansluiten. Meer specifiek sturen we erop dat:
 - o Bij de verdere invulling van de visie en investeringsplannen van Tennet de verwachte groei van de stad, veelal steunend op elektrificatie, met meer zekerheid wordt meegenomen en een zoveel mogelijke tijdige verzwaring van het netwerk plaatsvindt.
 - o We scherper krijgen welke opgaven niet tijdig kunnen worden voorzien van aansluiting en de raad daarover informeren
 - o De ruimtelijke inpassing goed wordt meegenomen in de uitvoering. Netwerkbeheerders hebben geld voor een standaard realisatie, er is geen geld en tijd voor kwalitatief goede ruimtelijke inpassing. Hierover proberen we goede afspraken te maken en extra financiering te regelen.
 - o Beide netwerkbedrijven Enexis en Tennet ook gezamenlijk met ons afstemmen en afspraken maken zodat hun visies, investeringsplannen en uitvoeringsprojecten goed op elkaar aansluiten.
 - o We samen optrekken met partners en inzetten op lobby zetten om onze belangen goed voor het voetlicht te brengen in samenwerking met onze partners.

Openbaarheid

Openbaar

voorstel

Zwolle

Datum 11 juni 2025

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer